

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.593/2013/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Simon Tamás ügyvéd ügyintézése mellett a... számú Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (címe) II. rendű, III.rendű felperes neve (címe) III. rendű és IV.rendű felperes neve (címe) IV. rendű felpereseknek, a dr. (címe) ügyvéd által képviselt ...Önkormányzat (címe) alperessel szemben - akinek a pernyertessége érdekében a dr. Hegyeshalmi Zoltán ügyvéd ügyintézése mellett a Hegyeshalmi Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt Allianz Hungária Biztosító Zrt. (címe) beavatkozott - kártérítés megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.22.129/2012/27. számú ítélete ellen az alperes részéről 30. sorszám alatt előterjesztett és indokolásában a 33. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja, és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő „háztartási kisegítési” járadék lejárt összegét 1 730 184 (egymillió-hétszázharmincezer-száznyolcvannégy) Ft-ra, míg a 2013. március hó 1. napjától havonta fizetendő összegét 26 750 (huszonhatezer-hétszázötven) Ft-ra leszállítja, egyebekben az ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek 127 000 (százhuszonhétezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az I. rendű felperes néhai **Cs. A.** házastársa, míg a II-IV. rendű felperesek a gyermekeik.

A Miskolci Törvényszék 10.P.20.287/2010/61. szám alatti ítélete ellen a felperesek részéről előterjesztett fellebbezés folytán a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.238/2012/7. szám alatti közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes kártérítési felelősséggel tartozik a felpereseket néhai **Cs. A.** 2006. július hó 6. napján bekövetkezett halála miatt ért kárért,

mert a néhaiak sebfertőzés hiányában lett volna esélye a tartós életben maradásra, és aminek elvesztése adekvát oksági kapcsolatban áll az alperesi egészségügyi intézmény mulasztásával.

A néhai az I-III. rendű felperesekkel egy háztartásban élt, a IV. rendű felperes a családalapítását követően elköltözött. Ők rendkívül összetartó családban éltek, szeretetteljes légkörben. A néhai a gyermekeit és unokáit haláláig nevelte, mint aapa, családfő és fő kenyérkereső volt. A házkörűli munkákban is sokat segített, korábban mezőgazdasági földet bérelt, állatokat tartott, a házkörűli javítási munkákat maradéktalanul elvégezte. Ásott, kapált, füvet nyírt, gondozta az állatokat. A kerti munkák időszakában napi 4-5 órát dolgozott a ház körül, hétvégenként ennél is többet. Óvodába vitte az unokákat. Halála óta a földek bérletével és az állattartással is felhagytak a felperesek, az állatokat eladták.

Valamennyi felperes nehezen viseli a hozzátartozójuk elvesztését, emlékének felemlegetése mind a mai napig megviseli, megríkatja őket.

Az I. rendű felperes feszült lelki működésben, érzelmi labilitásban, közérzetzavarban, hangulatzavarban, szorongásban, alvászavarban, az érzelmek visszatartásának képtelenségében, elégtelenség- és örömtelenség-érzésben megnyilvánuló közepes fokú ideggyengeségben szenved. Ezek miatt 2007. év óta pszichiátriai kezelés alatt áll, pszichés állapotában tartós javulást nem sikerült elérni. Ideggyengesége néhai férje elvesztésével kapcsolatban alakult ki, pszichés károsodásként értékelhető, mely maradandónak tekinthető, állapotában érdemi változás nem várható, ideggyengeségi tünetei idültté váltak. Ezen túlmenően szűk látókörű, szemléletében decentrálas hiányos, enyhén rejtőzködő személyiség, csökkent aktivációs szinttel, helyzetdeterminált viselkedéssel, érzelmi esékenységgel, szorongásos tünetképződéssel, suicid veszélyeztetettséggel. Jelenleg is fennálló, korábban traumatizálódott praemorbid személyiségre épülő, közepes fokú elhúzódó gyászreakció alakult ki nála.

A II. rendű felperes fokozottan rejtőzködő, kritikai beállítottságú, fokozott támasz-igényű, indulatos, robbanékony, bagatellizálásra hajlamos, dysphoriás, érzelmileg esékeny személyiség, jelenleg is fennálló, enyhe fokú elhúzódó gyászreakció jelzett nála.

A III. rendű felperes szűk látókörű, szemléletében decentrálas hiányos, rejtőzködő, bizonytalan személyiség, szomatikus betegségtudattal, indulatos, robbanékony viselkedéssel, a külvilág ellen irányuló feldolgozatlan agresszióval, érzelmi esékenységgel, depresszív hangulattal. Nála jelenleg is fennálló, enyhe fokú elhúzódó gyászreakció explorálható.

A IV. rendű felperes rejtőzködő, sablonos élményvilágú, szűk érdeklődésű, beszűkült személyiség, biztonság- és támaszigénnyel, önbizalomhiánnyal, jövővel kapcsolatos szorongással, indulatlabilitással, én-gyenge viselkedéssel, alacsony feszültségi toleranciával, alkalmazkodási nehézséggel, kötődési pánikkal és az anyával való miliókonfliktussal. A fennálló enyhe fokú elhúzódó gyászreakciójának feldolgozását jelenlegi életkörülményei is nehezítik.

A felperesek állapota pszichoterápia hatására javulhat, ennek hiányában megterhelő életesemények hatására romolhat.

Az I. rendű felperes a házkörüli munkákban, javítási munkálatokban folyamatosan kisegítésre szorul. A háztartási kisegítés költsége 2006. július hó 6. napjától 2013. február hó 28. napjáig mindösszesen 2 595 276 Ft volt, míg az 2013. március hó 1. napjától havi 40 125 Ft. A néhai jövedelemmel nem rendelkezett, szakképzettségét tekintve legalább a minimálbéren alkalmazták volna, az I. rendű felperes jövedelemvesztesége ehhez kapcsolódóan 2007. május hó 24. napjától 2007. december hó 31. napjáig 147 962 Ft. 2007. évben az I. rendű felperes rendszeres szociális járadékot kapott havi 26 420 Ft összegben. Az özvegyi nyugdíj, illetőleg rokkantsági nyugdíj folyósításának időpontja nem állapítható meg. A néhai eltemetésével az I. rendű felperesnek 565 000 Ft kiadása keletkezett.

A felperesek módosított kereseti kérelmükben nem vagyoni kár jogcímén az I. rendű felperes részére 4 000 000 Ft, a II-IV. rendű felperesek részére személyenként 1 500 000 Ft és késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Az I. rendű felperes igényt tartott még háztartási kisegítési járadék jogcímén 2013. február hó 28. napjáig 2 595 266 Ft-ra és annak középátlagos időponttól járó késedelmi kamatára, valamint a jövőre nézve havi 40 125 Ft-ra, tartáspótló járadék jogcímén 372 048 Ft-ra és annak középátlagos időponttól járó késedelmi kamatára, továbbá a temetési költség megtérítéseként 565 000 Ft-ra és annak 2006. július hó 12. napjától járó késedelmi kamataira.

Az alperes és a beavatkozó a keresetet annak összecszerűségében vitatták.

Az elsőfokú bíróság a 27. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül

- az I. rendű felperesnek nem vagyoni kár jogcímén 4 000 000 Ft-ot és annak 2006. július hó 6. napjától járó késedelmi kamatát,
- a II. rendű felperesnek nem vagyoni kár jogcímén 1 500 000 Ft-ot és annak 2006. július hó 6. napjától járó késedelmi kamatát,
- a III. rendű felperesnek nem vagyoni kár jogcímén 1 500 000 Ft-ot és annak 2006. július hó 6. napjától járó késedelmi kamatát,
- a IV. rendű felperesnek nem vagyoni kár jogcímén 1 500 000 Ft-ot és annak 2006. július hó 6. napjától járó késedelmi kamatát,
- az I. rendű felperesnek tizenöt napon belül 565 000 Ft-ot és annak 2006. július hó 12. napjától járó késedelmi kamatát,
- az I. rendű felperesnek háztartási kisegítési járadék jogcímén 2 595 276 Ft-ot és annak 2009. december hó 2. napjától járó késedelmi kamatát,
- az I. rendű felperesnek tartáspótló járadék jogcímén 147 962 Ft-ot és
- a felpereseknek bruttó 600 000 Ft perköltséget,

amelyet meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felek helyett 587 800 Ft le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 908 423 Ft szakértői költséget.

Határozatának indokolása szerint a felpereseknek sérült az egészséghez és az egységes, egy családban éléshez való személyiségi joga. Külön értékelendő volt az a körülmény, hogy az I. rendű felperes pszichiátriai kezelésben is részesül, gyászreakciója közepes fokúán elhúzódó jellegű. A néhai elvesztésével a felperesek anyagi helyzete nehezebbé vált, a kölcsönök kifizetése gondot okozott, továbbá az I. rendű felperes a ház körüli és a kerti munkák tekintetében is kiegészítőre szorul. Nem vitás, hogy a néhai elvesztésével okozati összefüggésben egyéb hiányérzetek is felmerültek, de elsődlegesen annak van jelentősége, hogy amennyiben a hozzátartozó még élne, akkor ezek a körülmények is elviselhetőbbek lennének. A II-IV. rendű felpereseknél szintén figyelembe veendő volt az enyhe fokban elhúzódó gyászreakció, amelynek tünetei még 2013. évben is észlelhetőek voltak.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek által érvényesített nem vagyoni kárigény szükséges és arányban áll a felperesek életminőségének hátrányos megváltozásával, továbbá az egészséghez fűződő joguk megsérülésével és az egységes családban való éléshez való joguk sérülésével is, ezért ennek megfelelően marasztalta az alperest. Ezt támasztotta alá a Fővárosi Bíróság 34.P.21.498/2008/53. és a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.172/2012/6. szám alatti ítélete, melyben az özvegy a házastársa 2007. évben történt elvesztéséért 5 000 000 Ft-ot, míg a nagykorú gyermekek - akik közül az egyik szintén külön élt - személyenként 2 500 000 Ft-ot kaptak.

A temetési költség számlával igazolt volt.

A háztartási kiegészítési költség összegszerűségénél az elsőfokú bíróságfigyelemmel volt a Legfelsőbb Bíróság Határozatainak Hivatalos Gyűjteménye 2009/2. számában közzétett 2009/2041. számú elvi határozatra, melynek alapján a "X" Bt. árlistájának megfelelő, ám a budapesti árakhoz képest a helyi viszonyok figyelembevételével mellett 25 %-os korrekció alkalmazásával a felperesi számítással egyezően 2013. február hó 28. napjával bezárólag 2 595 266 Ft és járulékai erejéig marasztalta az alperest, és kötelezte 2013. március hó 1. napjától havi 40 125 Ft megfizetésére.

Az I. rendű felperes tartáspótló járadék jogcímén az elhunyt elérhető jövedelmének - néhai **Cs. A.**t lakatosként minimálbéren foglalkoztatták, ezért a mindenkori minimálbérrel számolva - a rendszeres szociális járadékkal csökkentett felére tartott igényt, ami 2007. május hó 24. napjától 2007. december hó 31. napjáig 147 962 Ft, míg 2008. évben pedig 255 480 Ft, azaz összesen 372 048 Ft. Az I. rendű felperes nem igazolta, hogy 2009. január hó 1. napjától jogosult az özvegyi és rokkantsági nyugdíjellátásra. Csupán a NYUFIG azon határozatát csatolta, mely 2007. májusától kezdődően a 2007. évre szolt, ezért az elsőfokú bíróság csak a 2007. évre vonatkozó jövedelemvesztésében marasztalta az alperest, és ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A felperesek túlnyomó részben pernyertesek lettek, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest mérsékelt összegben meghatározott perköltség fizetésére, amelynek része a felperesek jogi képviselőjének a másodfokú eljárás során felmerült 100 000 Ft-os ügyvédi munkadíja is. A felperesek teljes személyes költségmentessége és az

alperes illetékmentessége miatt a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli, míg a felmerült szakértői költséget a pervesztes alperes köteles az államnak megfizetni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés összegét az I. rendű felperes esetében 1 250 000 Ft-ra, a II-IV. rendű felperesek esetében személyenként 400 000 Ft-ra, a háztartási kisegítési járadék összegét 2006. július hó 6. és 2009. január hó 1. napja között havi 8 000 Ft alapulvételével 240 000 Ft-ra, a temetési költséget 282 500 Ft-ra kérte leszállítani azzal, hogy a tartáspótló járadék összegét elfogadta. Az általa felhívott eseti döntések alapján állította, hogy túlzott összegben került a nem vagyoni kártérítés meghatározásra. A háztartási kisegítési járadék összege tekintetében a 2009. január hó 1. napját követően azért nem ismerte el az igényt, mert akkortól az I. rendű felperes saját jogú özvegyi és rokkantsági nyugellátással rendelkezett.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték annak helyes indokai alapján.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet részben elutasító, valamint a marasztalás fellebbezéssel nem támadott részét. Az ítélet tábla a fellebbezést részben alaposnak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, amelyből az összecszerűség tekintetében részben téves következtetésre jutott.

A felperesek hozzátartozójának halála folytán sérült a családhoz tartozás, családban éléshez fűződő személyiségi joguk (Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése), ezért a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kártérítést követelhettek a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A polgári jogi - kártérítési - felelősség megállapításához az alperes jogellenes, tehát személyhez fűződő jogot sértő magatartásán túlmenően az ezzel okozott, személyiséget ért hátrány bizonyítása is szükséges volt, mégpedig a kárigényt érvényesítő felperesek részéről. A családban, teljes családban élés joga védett személyiségi jog. A kárt okozó esemény folytán bekövetkező tragikus változás megbontja a családi kapcsolat fennálló rendjét, azt erőszakosan megváltoztatja, és ezzel sérül a hátramaradott házastárs és gyermekek családi kapcsolatokhoz való joga. Ha ez az életminőségük korlátozottságával is jár, megalapozza a nem vagyoni kártérítéshez való jogot. A házastárs/szülő, mint közeli hozzátartozó elvesztése a családban élés lehetőségétől fosztotta meg a felpereseket, ami az érintettek mindennapi életvitelére, a társadalmi életben való részvételükre - különösen az özvegy esetében - jelentős kihatással van. A családból kiesett néhai halála olyan változásokat idézett elő a felperesek életvitelében, amely az életminőségüket kedvezőtlenül befolyásolta.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítésre alapot szolgáltató körülményeket megfelelően feltárta, egyúttal az egyes felperesek részére általa indokoltnak tartott összegű nem vagyoni kártérítést az egyediesített körülmények figyelembevételével az

elszenvedett hátrányokkal összhangban határozta meg. A pszichológus szakértő véleményében leírtakat alapul véve rögzíthető, hogy különösen az I. rendű felperes szenvedett a normális gyászreakció szintjét meghaladó pszichés károsodást, ezáltal elsősorban őt érte többlethátrány a teljes családban való éléshez való jog sérülése mellett, miáltal a nem vagyoni kárpótlás kettős személyiségi jogsérelmet volt hivatott ellensúlyozni. Az ítélezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál a károsult személy körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni. A nem vagyoni kárpótlás mértéke megállapításánál tehát a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát kell figyelembe venni, nem hagyható figyelmen kívül az összeg meghatározásánál a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat és az annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem.

A most kifejtettek miatt az I. rendű felperes esetében 4 000 000 Ft, míg II-III. rendű felperesek, valamint az önálló családot alapított IV. rendű felperes esetében személyenként 1 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés szükséges, de egyben elegendő is az őket ért immateriális hátrányok kompenzálására, valamint felel meg egyúttal az egységes megítélés követelményének, így e tekintetben nem látott okot az ítélet az első fokú ítélet megváltoztatására.

A "X" Bt. adatai a kialakult bírói gyakorlat szerint alapul szolgálhattak a költségtérítő járadék összegének megállapításánál, ám a perbeli esetben annak 75 %-os mértékben történt figyelembe vételét az ítélet az eltúlzottnak találta. Ennek alátámasztásául utal a felperesek fellebbezési ellenkérelmében ugyancsak hivatkozott EBH 2009.2041. szám alatti eseti döntésben kifejtettekre, miszerint az ápolással-gondozással felmerült többletköltségek kiindulópontjaként az eljáró bíróság elfogadta a "X" Betéti Társaság igazolt árait, azonban figyelembe vette, hogy a felperesek kisebb vidéki városban élnek (hasonlóan a jelen per felpereseihez), ahol - mint a többi vidéki városban is - a szolgáltatások árai lényegesen alacsonyabbak a fővárosiakhoz képest. Emiatt mérlegeléssel úgy foglalt állást, hogy összességében a közölt ár annak felében reális kártérítési alapként a helyi viszonyokat is értékelve, ezért a háztartási kisegítő költsége a "X" Betéti Társaság árlistájában szereplő összegek 50%-ában fogadható el. A felhívott elvi jelentőségű határozat indokait osztva a "X" Bt. díjszabásának fele összegére tarthat igényt alappal az I. rendű felperes (a Debreceni Ítélet Pf.I.20.359/2013/7. szám alatt is hasonlóan foglalt állást), ezért az alperes ezen a jogcímen történő marasztalásának összegét az eredetileg megítélt összeg 2/3-ára szállította le, ez felel meg ugyanis a "X" Betéti Társaság árlistájában szereplő összegek 50%-ának.

Az alperes állítása szerint a háztartási kisegítési járadék 2009. január hó 1. napját követően azért nem illetheti meg az I. rendű felperest, mert akkortól saját jogú özvegyi és rokkantsági nyugellátással rendelkezett. Ez a körülmény - miként ezt a felperesek is kifejtették a fellebbezési ellenkérelmükben - csak a tartáspótló járadéknál bírt jelentőséggel, ám a költségtérítő járadéknál irreleváns volt, ami miatt ez okból nem volt helye a járadékfizetési kötelezettség időbeli behatárolásának.

A számlával igazolt temetési költség leszállítására nem látott okot az ítélet, amivel összefüggő érveit az alperes nem is fejtette ki a fellebbezésében.

A fellebbezésben írtakkal ellentétben az ítélet nem látott okot az alperes személyében történt jogutódlás megállapítására, mivel a Oktatókórház 2009. március hó 1. napján jogutód nélkül szűnt meg, miáltal a vagyoni jogok és kötelezettségek az alapító alperesre szálltak át. Az utóbb alapított **Y Kft.** nem jogutódja a..... Oktatókórháznak, ezért az annak oldalán keletkezett és az alperesre átszállt kötelezettségekre nincs kihatással az, hogy a **Y Kft.** 2012. évben állami tulajdonba került.

A leírás miatt az ítélet az első fokú ítélet fellebbezett részét a fentiek szerint részben megváltoztatta a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján. A megváltozott döntés következtében ugyan módosultak a pernyertesség arányai, ám a felperes javára mérsékelt összegben meghatározott perköltség összege még így sem tekinthető eltúlzottnak, ezért annak leszállítására nem volt ok. Annyit megjegyez az ítélet, hogy az alperes perköltségfizetési kötelezettsége nem a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén, hanem a Pp. 81. §-ának (1) bekezdésén alapul, ugyanis az elsőfokú bíróság döntése szerint sem voltak teljesen pernyertesek a felperesek.

A fellebbezési eljárásban a felperesek túlnyomó részben pernyertes lettek, ezért a részükre az alperes a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján köteles perköltséget fizetni. Ennek összegét az ítélet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított, ám a (6) bekezdés szerint a kifejtett tevékenységgel arányosan mérsékelt, egyúttal a rendelet 4/A. §-ának (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjban határozta meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A le nem rótt fellebbezési eljárási illeték a felperesek személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4. §-ának (1) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Debrecen, 2014. február hó 28. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Pribula László sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő